

GREENDEAL DUURZAME ZORG

Natuur en gezondheid

fiche **THERAPEUTISCHE TUINEN & TUINTHERAPIE** – versie mei 2024

UITGANGSPUNT DUIDING BELANG THERAPEUTISCHE TUINEN & TUINTHERAPIE

In de zorg- en sociale sector staat de mens centraal en is groen een ‘middel’ voor welzijn en gezondheid, dit binnen een duurzaam en biodivers kader. Hierbij wordt groen telkenmale afgestemd op wensen, noden en mogelijkheden van personen met een zorgnood en de zorgomgeving (zorgtraject, visie zorginstelling ...).

Tuintherapie en therapeutische tuinen sluiten aan op het belang dat, doorheen de menselijke geschiedenis en in alle culturen wordt gehecht aan een tuin als een veilige wijkplaats om te herstellen. Zorgen voor planten doet ons groeien als persoon. Het is een wederkerige relatie: wij werken in de tuin maar terzelfdertijd werkt de tuin aan ons.

Hetgeen we betrachten vanuit tuintherapie situeert zich op sociaal-ethisch vlak en is gegrond in eeuwenoude tradities. Kernvraag is hoe we omgaan met mensen in de marge en de zwaksten in de maatschappij en laat dat nu juist iets zijn dat wetenschappelijk niet te onderbouwen valt. Het zijn maatschappelijke en politieke keuzen waarbij we ons enkel kunnen beroepen op wijsgerige stromingen en ethische intuïties.

Momenteel wordt hetgeen we al sinds mensenheugenis aanvoelen, de waarde van de omgang met groen voor kwetsbare personen, hard gemaakt door wetenschappelijk onderzoek binnen de omgevingspsychologie.

*“Het uurtje dat ik geknield een groentebed wied, dan verdwijnt de pijn en alles... Het eeuwig herhalende van het wieden is als een eredienst.
In de aarde en de plantenwereld is niets veranderd sinds we kinderen waren en dat is een hele geruststelling.”*

Nobelprijswinnaar literatuur Herman Hesse op tachtigjarige leeftijd

Doelstelling THERAPEUTISCHE TUINEN & TUINTHERAPIE

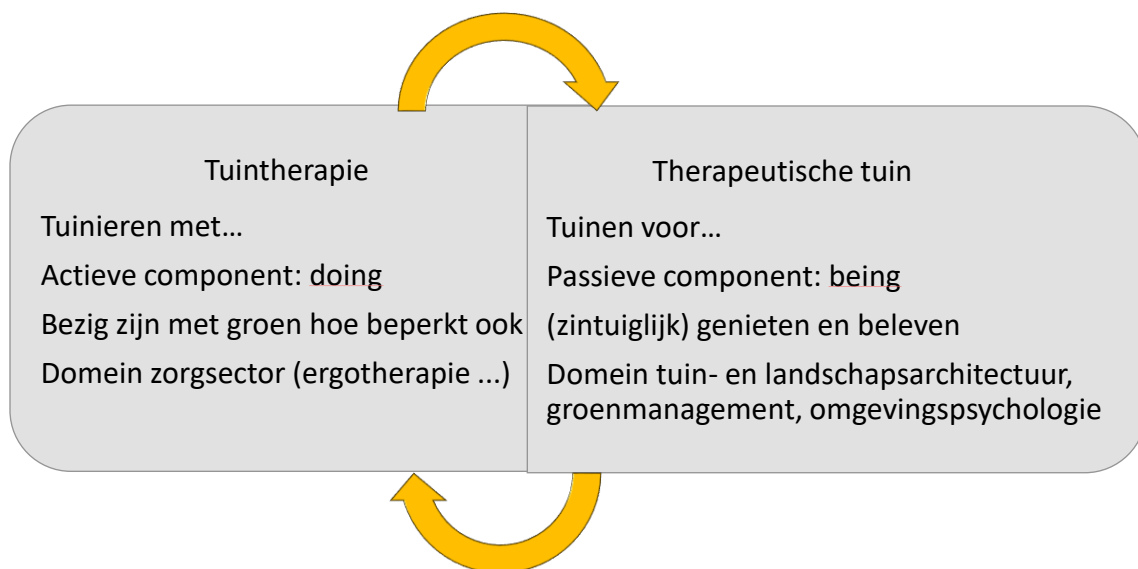
Tuintherapie is een professioneel uitgevoerde behandelingsmethode die gebruik maakt van groen (activiteiten) om tegemoet te komen aan specifieke therapeutische noden of behoeften van personen met een zorgnood. De focus ligt op het maximaliseren van het sociaal, cognitief, fysiek of psychologisch functioneren en/of het verbeteren van het algemeen welzijn en gezondheid. Hoofdoel

is de gezondheid en het welzijn van de cliënt en natuur en planten vormen hiertoe een middel. Tuintherapie is een aanvullende therapie die zich inschakelt in een bestaand zorgtraject.

Bij gebrek aan andere terminologie gebruiken we het woord 'tuintherapie'. Hierbij dienen we te beseffen dat 'therapie' vaak te hoog gegrepen is. Omwille van de doelgroepen kan het accent verschuiven van therapie naar betekenisvolle (groen)activiteiten en het scheppen van een aangename leefomgeving.

Het ontwerp en de inrichting van een **Therapeutische Tuin** is gericht op het realiseren van specifieke doelen voor mensen met een zorgnood. Het ontwerp is een participatief proces gebaseerd op evidence-based design

Voor de duidelijkheid worden tuintherapie (doing) en therapeutische tuinen (being) hier afzonderlijk behandeld. In de praktijk is er geen scheiding. Een therapeutische tuin waarin geen activiteiten plaatsvinden heeft geen betekenis en omgekeerd verliest tuintherapie op een betonnen binnenkoer veel van zijn waarde.

INSPIRATIE

[Summerschool Tuintherapie 2019 - Moestuun Kasteel van Hex](#)
[In Flanders Fields tales of gardening in Flanders, in prisons and other settings](#)
[Werelddag tuintherapie](#)
[In een groene omgeving ervaren medewerkers minder stress](#)

Websites

[Terra terapeutica](#)
[Trellis gardening for wellbeing](#)
[THRIVE using gardening to change lives](#)
[ATHA](#)

8 mei | thema moment | **onderwerp THERAPEUTISCHE TUINEN & TUINTHERAPIE**

Vraagstelling ter plaatse

- Niet elke soort inrichting van een natuurlijke omgeving is even geschikt voor patiënten (met een bepaalde onderliggende problematiek).

In relatie tot patiënten met een angststoornis heeft 45% van de bevroagden een voorkeur voor een aangepaste ingerichte tuin, 25% verkiest een open landschap met biofiële karakteristieken, 30% ziet een open plek in een natuurlijk bos als eerste keuze.

- Patiënten van een zorginstelling hebben nood aan gespecialiseerde zorgverstrekking, het is onvoldoende ze met een natuurlijke omgeving in contact te brengen zonder een professionele begeleiding (noodzakelijkheid begeleiding neemt toe bij meer preciaire ziektebeelden).

In functie van revalidatie schat 0% een natuurliefhebber/vogelspotter als geschikt, 13% vertrouwt de zorg toe aan een gecertificeerd natuurcoach, 87% vindt de zorgverstrekker (professioneel zorgpersoneel) de meest aangewezen persoon.

Evaluatie

Het is interessant te zien hoe uiteenlopend we naar een beeld of keuzemogelijkheid kijken. Nog interessanter is te weten waarom een bepaalde keuze wordt gemaakt en wat welke keuze juist inhoudt. Graag gaan we hierover op het komende CoP rond THERAPEUTISCHE TUINEN & TUINTHERAPIE het debat aan.

Wordt vervolgd

Agendapunten voor CoP THERAPEUTISCHE TUINEN & TUINTHERAPIE (voorstel)

- Functionaliteit als eerste zorg-eis , secundair biofilie en tertiair biodiversiteit.
 - Welke natuur(activiteit) is het meest geschikt, waar, wanneer, voor wie en waarom?
- Kwaliteitsbewaking van de therapeutische omgeving; de therapeutische tuin als een zorgnatuurtypologie en het belang van participatief ontwerp op basis van evidence based design / aandacht voor die plaatsen waar personen met een zorgnood zelden of nooit in contact komen met groen.

Contact

SPOC onderwerp THERAPEUTISCHE TUINEN & TUINTHERAPIE joan.lemmens@pxl.be

Algemeen: GreenDeal_zorgwelzijn@vlaanderen.be

013.
DUURZAME
ZORG

GREENDEAL